

**Advies betreffende de toegekende bemestingsklassen in het gewestelijk
RUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen' in uitvoering van het
Mestdecreet**

Nummer:	INBO.A.2013.49
Datum advisering:	17 juni 2013
Auteur(s):	Lieve Vriens
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail op datum van 4 juni 2013
Geadresseerden:	Vlaamse Landmaatschappij T.a.v. Dorothy De Winne Afdeling Mestbank Dienst Dataverwerking en -Analyse Gulden Vlieslaan 72 1060 Brussel Dorothy.DeWinne@vlm.be
Cc:	Vlaamse Landmaatschappij Sabine De Mulder (Sabine.DeMulder@vlm.be)

AANLEIDING

In uitvoering van het Mestdecreet, bepaalt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor ieder perceel in landbouwgebruik een bemestingsregime. Dit regime is onder meer afhankelijk van de ruimtelijke bestemming, vastgesteld door het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). Daarnaast wordt voor het bemestingsregime rekening gehouden met de ligging in kwetsbaar gebied. Het volledige grondgebied van Vlaanderen valt hieronder, door de aanduiding als 'kwetsbare zone water'.

Door vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Zeehavengebied Antwerpen', wijzigen 129 percelen van een landbouwbestemming naar een groene bestemming. Het bemestingsregime van de betrokken percelen wordt bijgevolg herbekeken.

De Vlaamse Landmaatschappij heeft in het kader van het gewestelijk RUP nieuwe bemestingsklassen aan de landbouwpercelen toegekend.

VRAAGSTELLING

Zijn de door de VLM toegekende bemestingsklassen aan de landbouwpercelen uit het RUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen' in overeenstemming met de meest recente gegevens van de Biologische Waarderingskaart (BWK)?

TOELICHTING

1. Algemeen

Elke vorm van bemesting is uitgesloten in groene ruimtelijke bestemmingen. Onder bepaalde voorwaarden is een versoepeling van het bemestingsverbod mogelijk voor percelen in landbouwgebruik¹. Dit is afhankelijk van de toegekende bemestingsklasse, die afgeleid wordt uit de BWK-typologie van het betrokken perceel.

Voor vier groepen van BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, is een bepaald bemestingsregime van toepassing volgens artikel 3 van het Mestdecreet. Deze groepen zijn:

- niet-intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGN;
- potentieel belangrijke graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGI;
- intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGO;
- akkers, vertaald naar bemestingsklasse GGO.

De BWK-karteringseenheden per groep worden opgesomd in bijlage 2. De bemestingsregimes die horen bij elke groep, worden besproken in bijlage 3.

2. Controle van de percelen

Voor de controle van de toegekende bemestingsklassen wordt rekening gehouden met volgende gegevens:

- Voorkomende BWK-karteringseenheden in de betrokken percelen in de eerste, tweede, derde en vierde eenheid op de Biologische Waarderingskaart versie 2.2 (De Saeger *et al.*, 2010).
- Het bemestingsregime per BWK-karteringseenheid volgens Vriens *et al.* (2011).
- Aanduiding als faunistisch belangrijk gebied (De Knijf *et al.*, 2010).

Voor de controle leverde de VLM een GIS-shapefile aan met de toegekende categorieën per perceel uit het RUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen'.

Via luchtfoto-interpretatie werd bekeken in hoeverre de landbouwpercelen ruimtelijk overeenstemmen met de percelen van de BWK en of de gegevens van de Biologische Waarderingskaart mogelijk achterhaald zijn. De terreinkartering voor deze percelen is immers uitgevoerd in 2001, 2002 of 2004.

In de attribuentabel van de aangeleverde GIS-shapefile staat 'ok' in de kolom 'OPM_INBO' als het INBO akkoord gaat met de voorgestelde bemestingsklasse. Voor de andere percelen ('niet-ok') wordt hieronder een wijziging in bemestingsklasse voorgesteld of een toelichting gegeven.

¹ Voor percelen die niet in landbouwgebruik zijn, zoals struweel, bos, ruigte, ... geldt steeds een algemeen mestverbod in groene ruimtelijke bestemmingen.

De BWK-typologie van de percelen met OBJECTID_1 nummers 9, 44, 206, 215, 293, 276 en 318 (toestand in 2001, 2002 of 2004) stemt niet overeen met het beeld op de luchtfoto van 2012 en met het feit dat de landbouwer de percelen aangeeft als blijvend grasland. Omwille van de fauna-arcering stellen we de overeenstemmende bemestingsklasse GGI voor.

Voor de percelen met OBJECTID_1 nummers 34, 72, 73, 81, 121, 127, 223 en 339 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO voor. Deze percelen maken sinds 2007 deel uit van een natuurinrichtingsproject. De BWK (toestand 2001) is hier achterhaald. De akker (bu) en laagstamboomgaard (kl) zijn omgezet in een weilandcomplex met microreliëf (hpr). Dit is zichtbaar op de luchtfoto van 2012 en stemt overeen met het feit dat de landbouwer de percelen aangeeft als blijvend grasland. De percelen liggen in faunistisch belangrijk gebied. We stellen GGI als overeenkomstige bemestingsklasse voor. Los daarvan is het wenselijk de bemestingsklasse af te stemmen op de natuurdoelen.

Het perceel met OBJECTID_1 nummer 77 omvat naast soortenarm permanent cultuurgrasland (hp, BWK kartering 2004) tevens een verruigd grasland (hr), een dijk met halfnatuurlijk grasland (kd ha°) en een plas met riet (ae+mr). Bijgevolg stellen we de intermediaire bemestingsklasse GGI voor.

De BWK vermeldt dat het perceel met OBJECTID_1 nummer 42 in 1997 een soortenarm permanent cultuurgrasland (hp) was. Op luchtfoto's van 2009 en 2012 zijn duidelijk laantjes zichtbaar, wat impliceert dat een BWK-kartering als weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf (hpr) meer overeenstemt met de reële situatie. Overeenkomstig stellen we GGI als bemestingsklasse voor.

Voor de percelen met OBJECTID_1 nummers 74, 183, 184, 193 en 208 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO voor. Deze percelen maken sinds 2007 deel uit van een natuurinrichtingsproject. De BWK (toestand 2001) is hier achterhaald. De percelen zijn omgezet in een weilandcomplex met microreliëf (hpr). Dit is zichtbaar op de luchtfoto van 2012 en stemt overeen met het feit dat de landbouwer de percelen aangeeft als blijvend grasland. De percelen liggen in faunistisch belangrijk gebied. We stellen GGI als overeenkomstige bemestingsklasse voor. Los daarvan is het wenselijk de bemestingsklasse af te stemmen op de natuurdoelen.

Voor het perceel met OBJECTID_1 nummer 149 stelt de VLM als bemestingsklasse GGO voor. Dit perceel maakt sinds 2007 deel uit van een natuurinrichtingsproject. De BWK (toestand 2001) is achterhaald. De akker is inmiddels omgezet in grasland en er zijn plassen gecreëerd. Dit vlak betreft een eilandje in een plas. GGN is hier de aangewezen bemestingsklasse.

Voor het perceel met OBJECTID_1 nummer 137 stelt de VLM de bemestingsklasse GGI voor. In 2002 was het een soortenarm permanent cultuurgrasland (hp). Het perceel ligt niet binnen faunistisch belangrijk gebied, zodat GGO de overeenkomstige bemestingsklasse is.

Voor het percelen met OBJECTID_1 nummer 155 stelt de VLM de bemestingsklasse GGI voor. Het betreft een soortenarm permanente cultuurgrasland (hp) met bomenrijen. De aanwezigheid van bomenrijen leidt volgens het Mestdecreet niet tot een classificatie onder de potentieel belangrijke graslanden. Bijgevolg stellen we als bemestingsklasse GGO voor.

Voor het perceel met OBJECTID_1 nummer 337 stelt de VLM als bemestingsklasse GGI voor omwille van de ligging in faunistisch belangrijk gebied. Het perceel ligt echter zo goed als volledig buiten deze afbakening zodat de aanduiding waarschijnlijk betrekking heeft op een sliver in het digitale bestand. Bijgevolg stellen we GGO als overeenkomstige bemestingsklasse voor.

Voor het perceel met OBJECTID_1 nummer 11 stelt de VLM als bemestingsklasse GGI voor. Het betreft echter soortenrijk permanent cultuurgrasland (hpr*, BWK kartering in 2004). Het beeld op de luchtfoto van 2012 is in overeenstemming met deze typologie. Overeenstemmend adviseren we GGN als bemestingsklasse.

Het perceel met OBJECTID_1 nummer 62 bestaat grotendeels uit soortenrijk permanent cultuurgrasland (hp* + hpr*+ k(mr), BWK kartering in 2004). Ongeveer een kwart van het perceel bestaat uit soortenarm cultuurgrasland met een rietkraag (hp + k(mr), BWK kartering 2002). Het graslandkarakter wordt bevestigd door het beeld op de luchtfoto van 2012. Vermits het volledige gebruik perceel grotendeels soortenrijk permanent cultuurgrasland betreft, stellen we GGN als bemestingsklasse voor.

Voor de percelen met OBJECTID_1 nummer 123, 124, 125, 154 en 156 stelt de VLM als bemestingsklasse GGI voor. Het betreft verruigd grasland op de dijken met langs de waterkant een rietkraag (kd + hr +k(mr),

BWK kartering in 2002). Het beeld op de luchtfoto van 2012 is in overeenkomst met deze typologie. Vermits het een niet-intensief grasland betreft, adviseren we GGN als bemestingsklasse.

Voor het perceel met OBJECTID_1 nummer 170 stelt de VLM als bemestingsklasse GGI voor. Het perceel omvat vijf BWK-polygoonen. Het betreft grotendeels soortenrijk permanent cultuurgrasland (hp*, BWK kartering 2004). Een recent terreinbezoek door het INBO (juni 2013) toont aan dat de percelen die destijds slechts gedeeltelijk soortenrijk waren (hp + hp* of hp + hu°), momenteel soortenrijker zijn. Bijgevolg stellen we GGN als bemestingsklasse voor.

Voor de records met OBJECTID_1 nummers 36 en 300 stelt de VLM als bemestingsklasse GGN voor. Het betreft in feite slechts één perceel (twee identieke polygoonen). De BWK kartering van 2004 (ku, ruderaal vegetatie of pioniersvegetatie) stemt niet overeen met het beeld op de luchtfoto 2012 en met het feit dat de landbouwer het als grasland aangeeft. We stellen als overeenkomstige bemestingsklasse GGO voor.

Voor de percelen met OBJECTID_1 nummers 195, 197 en 198 stelt de VLM als bemestingsklasse GGN voor op basis van de BWK-typologie rietland (mr). Deze typologie was gebaseerd op luchtfoto-interpretatie van de zwart-wit luchtfoto van 2000. Waarschijnlijk is er slechts rietland langs de rand van het landbouwperceel. Luchtfoto's van 2002, 2006, 2009 en 2012 tonen een continu graslandgebruik aan. De percelen liggen binnen faunistisch belangrijk gebied, dus GGI is hier de aangewezen bemestingsklasse.

Het perceel met OBJECTID_1 nummer 57 bevat een dijk met halfnatuurlijk grasland (kd hu°, BWK toestand in 2004). Het beeld op de luchtfoto van 2012 bevestigt het graslandkarakter. Voor dit gedeelte stellen we GGN als bemestingsklasse voor. Het centrale gedeelte wordt door de landbouwer aangegeven als tijdelijk grasland. De hieraan toegekende bemestingsklasse GGO is conform de wetgeving.

De BWK vermeldt dat het perceel met OBJECTID_1 nummer 15 in 2001 een akker was. Deze typologie stemt niet overeen met het beeld op de luchtfoto van 2012 en met het feit dat de landbouwer het perceel aangeeft als blijvend grasland. Dit heeft echter geen voorstel tot wijziging van bemestingsklasse tot gevolg (GGO is conform de wetgeving).

Voor het perceel met OBJECTID_1 nummer 28 stelt de VLM als bemestingsklasse GGI voor. In principe is deze bemestingsklasse conform de BWK-typologie en de huidige toestand. Hier loopt een natuurinrichtingsproject, waarbij het de bedoeling is om de akker om te zetten naar een rietland en soortenrijk grasland te laten ontwikkelen. Het is aangewezen de bemestingsklasse af te stemmen op de natuurdoelen.

De records met OBJECTID_1 nummer 220 en 252 vallen binnen een identieke polygoon. Vermoedelijk betreft het hier een digitalisatiefout. De polygoon wordt best opgesplitst in twee delen. Er is enerzijds een rietland, anderzijds een soortenarm permanent cultuurgrasland met als BWK-typologie hp + hpr. Deze kartering dateert van 2002 en 2004, maar stemt overeen met het beeld op de luchtfoto van 2012. De landbouwer geeft zowel het rietland als het grasland aan als blijvend grasland. Voor het moerasgedeelte (mr) stellen we GGN als bemestingsklasse voor. Het grasland ligt binnen faunistisch belangrijk gebied, zodat we voor dit gedeelte (hp + hpr) GGI als overeenkomstige bemestingsklasse adviseren.

CONCLUSIE

Het INBO heeft opmerkingen bij 44 van de 129 percelen en adviseert voor volgende percelen (zie GIS shape-file met aangepaste attribuentabel in bijlage 1):

- percelen met OBJECTID_1 nummers 9, 34, 42, 44, 72, 73, 74, 77, 81, 121, 127, 183, 184, 193, 206, 208, 215, 223, 276, 293, 318 en 339: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGI,
- perceel met OBJECTID_1 nummer 149: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGN,
- percelen met OBJECTID_1 nummers 137, 155 en 337: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGI naar GGO,
- percelen met OBJECTID_1 nummers 11, 62, 123, 124, 125, 154, 156 en 170: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGI naar GGN,
- percelen met OBJECTID_1 nummers 36 en 300: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGN naar GGO,
- percelen met OBJECTID 195, 197 en 198: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGN naar GGI.

REFERENTIES

De Knijf G., Guelinckx R., T'jollyn F. & D. Paelinckx (2010). Biologische Waarderingskaart, versie 2. Indicatieve situering van de faunistisch belangrijke gebieden (Rapport en digitaal bestand) . Rapporten van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 2010 (INBO.R.2010.31). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Ameeuw G., Berten B., Bosch H., Brichau I., De Knijf G., Demolder H., Erens G., Guelinckx R., Oosterlynck P., Rombouts K., Scheldeman K., T'Jollyn F., Van Hove M., Van Ormelingen J., Vriens L., Zwaenepoel A., Van Dam G., Verheirstraeten M., Wils C., Paelinckx D. (2010). Biologische Waarderingskaart, versie 2.2. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2010.36. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Vriens L., Bosch H., De Knijf G., De Saeger S., Guelinckx R., Oosterlynck P., Van Hove M. & Paelinckx D. (2011). De Biologische Waarderingskaart. Biotopen en hun verspreiding in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. INBO.M.2011.1, Brussel.

BIJLAGEN

Bijlage 1: GIS-shape file (INBO.A.2013.49_bijlage1.zip) met aanduiding van 'ok' in de kolom 'Opm_INBO' (enkel digitaal beschikbaar).

Bijlage 2: BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, gegroepeerd volgens het bemestingsregime zoals voorzien in artikel 3 van het Mestdecreet (Vriens et al., 2011).

Niet-intensieve graslanden:

- halfnatuurlijke graslanden: ha, hc, hd, hf, hk, hm, hn, hu (49° van art. 2, 60° van art. 3)
- De graslanden hp*, hpr*, hpr+da, hr (51° van art. 2, 62° van art. 3)
- De graslanden hpr*+da (52° van art. 2, 63° van art. 3)
- De graslanden hpr* met elementen van mr,mc, hu, hc (53° van art. 2, 64° van art. 3)

Potentieel belangrijke graslanden (50° van art.2, 61° van art. 3):

- Hp+k(.): cultuurgraslanden met waardevolle kleine landschapselementen in de grasland-, moeras-, of waterrijke sfeer, bv. hp+mr, hp+kn, hp+hc, hp+k(ae), hp+k(hc), hp+k(mr). Deze lijst is niet limitatief, eender welk complex met dergelijke waardevolle vegetaties wordt als potentieel belangrijk grasland beschouwd.
- Hp+fauna: overdruk faunistisch belangrijke gebieden
- Hp-graslanden op lemige en kleiige, relatief vochtige bodems in valleien met een hoge ecologische prioriteit (hpriv)
- Hpr: weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf

Intensieve graslanden:

- Grasland dat niet valt onder een van bovenstaande groepen (56° van art.2, 66° van art. 3)
- Hp: soortenarm permanent cultuurgrasland
- Hx: zeer soortenarm, vaak tijdelijk cultuurgrasland.

Akkers:

Landbouwgronden, die geen grasland zijn en gebruikt worden voor land- of tuinbouwteelten in ruime zin zoals akkerbouw, fruitteelt, groententeelt, sierteelt, graszodenteelt (67° van art. 3)

Bijlage 3: Te onderscheiden bemestingsregimes volgens het Mestdecreet (Vriens *et al.* 2011).

Algemeen mestverbod: meststoffen mogen enkel opgebracht worden op landbouwgronden en mogen niet geloosd of gestort worden in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond zijn. Uitzonderingen zijn voorzien voor parken en tuinen en bij aanplanten van bomen. In de waterwingebieden type 1 geldt echter een absoluut bemestingsverbod.

Mestbeperking 'niet intensieve graslanden' (GGN): wanneer niet intensieve graslanden in landbouwgebruik zijn, is enkel bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. Deze mestbeperking is juridisch enkel voorzien voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten, uitgezonderd de huiskavels daarbinnen.

Mestbeperking 'Potentieel belangrijke graslanden' (GGI): voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten is voor deze graslanden een bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij (na)begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. In afwachting van de natuurrichtplannen, kan een supplementaire bemesting van 100 kg stikstof uit chemische meststoffen per ha per jaar toegestaan worden, op voorwaarde dat daarvoor een beheersovereenkomst wordt afgesloten.

Mestbeperking 'langs waterlopen': Het opbrengen van mest is verboden op stroken gelegen binnen een afstand van 10 m landinwaarts gemeten vanaf de bovenste rand van een waterloop gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk en van 5 m in de overige gevallen. Deze regel wordt niet via de BWK geïmplementeerd, omdat deze geen informatie bevat over het overgrote deel van de waterlopen.

Intensieve graslanden en akkers (GGO): Hier kan ontheffing van de bemestingsbeperking verkregen worden indien het in 2008 aangegeven was als intensief grasland of akker ofwel zo aangegeven was als in het jaar voorafgaand aan de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan waarin het een groene bestemming kreeg.